

IGRALEC

IZ SPOMINOV MLADENIČA

Ruski spisal
F. M.
DOSTOJEVSKI

ROMAN

Des Grioux je govoril prepričevalno in vsplodubjal najbrže generala: očitno mu je nekaj svetoval. Toda babica je že prej izustila usodno frazo: denarja ti pa ne dam! Morda se je zdelo des Griouxu to obvestilo neverjetno, toda general je poznal tetko. Opazil sem, da sta si mille Blanche in des Grioux neprestano dajala znamenja. Kneza in Nemca-potovalca sem zagledal na skrajnem koncu drevoreda. Zaostala sta in se nekam oddaljila.

V volkzal smo dospeli triumfalno. Vratar in lakaji so pokazali tisto spoštljivost kakor hoteliško služabništvo. Babica se je dala nesti najprej po vseh sobah. Marsikaj je pohvalila, napram ostalemu pa je ostala ravnodušna; o vsem pa je poizvedovala. Slednjič smo dospeli do igralnih prostorov. Lakaj, ki je stal pri zaprtih vratih na straži, jih je kakor omamljen hipoma odprl na stečaj.

Pojav babičin pri ruletki je napravil globok vtis na občinstvo. Pri ruletnih mizah in na drugem koncu sobe, kjer je stala miza s trente et quarante, se je gnetlo 150 — 200 igralcev v nekoliko vrstah. Oni, ki se jim je posrečilo preriniti se do mize, so stari navadi stali tedno in niso zapustili prestora, dokler niso vse zaigrali; kajti samo stati, gledati in zastojni zavzemati igralni prostor, ni dovoljeno. Dasi so pri mizi stali, malokateri igralci sedli, posebno kadar je velik naval, ker stoji si je možno napraviti prostor in — bolj udobno postaviti. Druga in tretja vrsta sta se drenjali za prvo, čakajoč in gledajoč, kdaj pride vrsta na nju; toda v nestrpnosti so stegovali čez prve roke, da bi postavili svojo stavo. Celo iz tretje vrste je kdo prav mojestersko postavil; nato pa ni minulo pet ali deset minut, da ne bi nastalo pri mizi kako nesporazumljenje zaradi dvonajstih stav. Redarstvo volkzala je še čakaj dobro. Gušči se seveda ni možno ogniti, rasprotno, navala občinstva se vesela, ker je to dobičkanosno. Osem kruperjev sedi za mizo ter gleda pazno in pozorno na stave; oni tudi izplačujejo in razsojajo pri nastalih sporih. V skrajnih slučajih pozovejo redarje in stvar je hipoma končana. Redarji se nahajajo kar v sobah v civilni obleki, pomešani med gledalci, da jih ni možno spoznati. Posebno pazijo na tate in druge take mojstre, ki jih je pri ruletki nenavadno mnogo, ker tu najlažje izvršujejo svoj posel. Saj morajo povsod drugod krasti iz žepov in izpod ključev, kar se v slučaju poneserečenja zelo slabo izteče. Tu pa je samo treba priti k igralni mizi, igrati in maenkrat očeno in javno vzeti tuj dobiček in ga spraviti v žep. Če nastane preprij, tedaj goljuf glasno in prepričevalno zatrjuje, da je stava njegova. Ako to naredi zvito in urno in če so celo priče v negotovosti, tedaj se pogosto dogaja, da si natrpa ta žep z denarjem. To je le tedaj, če je vsota majhna. Drugače pa jo kruperji gotovo opazijo ali pa še prej kak igralec. Če vsota ni velika, tedaj pravi lastnik noče nadaljevati preprij, boječ se škandala in odide. Ako

se pa posreči tatu vjeti, ga precej sramotno odvedejo.

Babica je gledala vse to od daleč zvedavo in radovedno. Zelo ji je ugajalo, da tatove odvajajo v zapor. Igra v "trente et quarante" ni vzbudila njene radovednosti, bolj ji je bila po godu ruletka in to, da se vrti krogljica. Slednjič je hotela videti igro od blizu. Ne pojnim, kako se je zgodilo, da so ji lakaji in nekateri okoli stokajoči agenti (večidel Poljaki, ki so vse zaigrali in ki ponujajo svojo uslužnost vsem srečnim igralcem in vsem imoženem) takoj našli in naredili prostor neglede na vso guščo prav sredi mize poleg glavnega kruperja in pripeljali tja naslonjač. Množica gledalcev, ki ne igrajo, a samo od strani opazujejo igro (večidel Angličani z družinami), se je hipoma zgnjetla okoli njene mize, da bi čez igralce videla babico. Množica lornjetov se je obrnila na to stran. Kruperjen so se vzbudile nade, ker je ta ekscentrična igralka res obljubljala nekaj posebnega. Saj je bilo to, da petinsedemdesetletna ženska brez nog želi igrati, izredu dogodek. Prerinil sem se tudi jaz do mize in si napravil prostor ob babičini strani. Potapič in Marfa sta ostala neke med občinstvom in tudi general, Pavlina, des Grioux in mille Blanche so se pomešali med poslušalce.

Babica si je najprej ogledovala igralce. Stavila mi je šepetaje rezka in pretirana vprašanja: "Kdo je to? Kdo je ona?" Posebno ji je ugajal mladenič na koncu mize, ki je igral zelo visoko, staval tisoče in priigral, kakor so si šepetali okoli, že okoli štiridesettisoč frankov, ki so ležali pred njim na kupu v zlatu in bankovcih. Bil je blede, oči so mu žarele in roke so se mu tresle; staval je že brez preudarja, kolikor je roka zagrabila, a vedno dobival in dobival, grebel in grebel k sebi. Lakaji so ga obkoljevali, mu ponujali naslonjač, mu očistili prostor naokoli, da bi mu bilo bolj udobno, da bi ga ne prišaskali, ker so pričakovali bogate nagrade. Nekateri igralci jim dajajo od dobička, kolikor jim roka iz žepa privleče, ne da bi steli, od samega veselja. Poleg mladeniča se je že nastanil Poljaček, ves zaposlen, in mu spoštljivo, toda neprestano nekaj šepetal; nemara mu je kazal, kako naj stavi, mu dajal nasvete in vodil igro, seveda v nadi na lepo nagrado.

Mladenič pa se ni zmenil zanj, staval je tjavendan in le grebel k sebi. Očitno je bil že ves zmešan.

Babica ga je opazovala par minut.

"Reci mi," je rekla vsa v skrbeh in me podrezala. "reci mi, da naj neha, da naj vzame hitro denar in odide. Zaigra, takoj vse zaigra!" se je raznemala komaj dihaajoč od razburjenosti. "Kje je Potapič? Pošljem ga k njemu. Reci mi, reci mi vendar!" me je drezala.

(Dalje prihodnjič.)

SLOVENSKE PARTIZANSKE TISKARNE v borbi za svobodo

SPISAL CENE KRANJC

Po podatkih organizatorjev slovenskih partizanskih tiskarn napisal na osvobojenem slovenskem ozemlju v mesecu novembru leta 1944.

Nadaljevanje . . .

Prva prava partizanska tiskarna v pokrajini pa je nastala v začetku 1942. leta. Stroj iz "Podmornice", ki zaradi ljubljanskega žičnega bloka ni mogel več delati, so prenesli v Dolomite in v dolomitskih hribih se je delo nadaljevalo. Vendar se ta tiskarna zaradi izredno težkega položaja sredi okupatorjevih postojank ni mogla razviti, teža dela je ostala na ciklostilskih tiskarnah.

Popolnoma nov razvoj v partizanskem tisku v Ljubljanski pokrajini je nastal s kapitulacijo Italije. Takrat sta bila evakuirana dva velika tiskarska stroja, prvi iz Kočevja, drugi iz Novega mesta. Ta stroja sta postala glavna moč dveh centralnih partizanskih tiskarn: "Triglava" in "Partizanske tiskarne".

"Triglav" izvira iz kočevske tiskarne. Iz Kočevja je bila tiskarna evakuirana koncem oktobra 1943 leta. Evakuacija se je vršila v treh etapah. Posebno težka je bila zadnja etapa. Dne 28. oktobra je namreč prevoz napadla nemška aviacija, vendar brez škode. Prevoz je močno ovirala tudi nemška ofenziva proti osvobojenemu ozemlju, ki je bila takrat v polnem teku. Zato je bilo treba velik del tiskarskega materiala skriti po gozdovih. Samo del prevoza se je v najbolj kritičnem trenutku že nahajal na sedežu "Triglava", kjer je mali tiskarski stroj že tekel. 30. oktobra so Nemci prišli v neposredno bližino tiskarne in napadli stražo. Mali stroj je bilo treba hitro demontirati in skriti. Ko se je nemška ofenziva v naslednjih dneh polegla, je "Triglav" takoj nadaljeval s svojim delom.

Del tiskarskega materiala je med nemško ofenzivo propadel. Nemci so našli tudi veliki tiskarski stroj in ga poškovali, vendar ne toliko, da bi se ne dal popraviti.

Po ofenzivi je bila prva skrb tiskarjev izgraditev in izpopolnitev "Triglava". V mrazu in snegu je bila postavljen majhna baraka, spalnica, kuhinja in delavnica. V mrazu in snegu so tiskarji pobirali po gozdu skriti tiskarski material in ga po več kakor 10 ur dolgi poti vozili in nosili v "Triglav". Sredi meseca decembra je bi-

lo delo opravljeno. Ves rešeni tiskarski material je bil zbran in urejen.

"Triglav" se je dokončno izpopolnil v mesecu maju 1944. leta, ko je bil pripeljan v tiskarno še veliki tiskarski stroj, ki je bil prejšnjo jesen evakuiran iz Novega mesta. Sicer tudi med zimo ni počival, vendar je bilo njegovo delo zaradi prevelike okupatorjeve bližine preveč ovirano.

Prevoz velikega tiskarskega stroja se je izvršil po ozkih, do skrajnosti slabih poteh. S prevozom je bilo izvršeno delo, za katero bi v mirnem času vsakdo rekel, da je nemogoče. Tudi 1200 kg težak podstavek so partizanske roke spravile na svoje mesto.

"Triglav" natisne vsak mesec štirikrat "Slovenskega poročevalca", enkrat na mesec "Kmečki glas". Oba časopisa izhajata v velikem časopisnem

formatu v nakladi 10.000 izvodov. Nadalje tiska mesečnike kvartnega formata: "Našo ženo", "Mladino", "Mlado pest", "Slovenskega pionirja", "Novi rod", "Delavsko enotnost", različne brošure, letake, lepake in formularje.

"Triglav" je partizanska tiskarna v pravem smislu. Postavljen in urejen je bil z velikimi žrtvami in naporu sredi temške ofenzive. Njegovi delavci, ki jih je 70, žive kot na otoku, odrezani od sveta. Pot iz partizanske tiskarne je namreč tako redka, kot da je ni. Partizanska tiskarna tudi obiskov ne pozna. Edina nit, ki pelje do nje, je ozka steza partizanskega kurirja, ki prinese rokopis in odnese tiskan časopis. Druga pot, po kateri prihaja hrana in obleka ter zdravila, je prava skrivnost Centralne tehnike, za katero nihče drugi ne ve.

Življenje tiskarjev v "Triglavu" je trdo. Posebno vode pogrešajo. Te velikokrat ni ni ti za kuhinjo. Toda v "Triglavu" vlada tovarištvo, kot ga je redkokje najti. Požrtvovalnost, zavest, da je treba delati in delati.

Ko pozimi mali tiskarski stroj ni mogel izvršiti vseh potreb, so iznajdljivi tiskarji uporabili krtačni odtisek in ga tehnično tako izpopolnili, da so z njim naredili na uro pravo toliko izvodov, kot jih je zmogel tiskarski stroj. V istem času so u vedli primitivno stereotipijo, s katero so prav tako dosegli lepe uspehe.

Resno tiskarsko delo, ki nikoli ne zastane, razvedri kulturni večer, pesem, vest, ki pride iz sveta in ki pove, da delo ni zastoj, da je blizu zmaga, pri kateri je pomagal tudi "Triglav". (Dalje prihodnjič)

HELP WANTED :: DELAVKE IŠČEJO :: HELP WANTED

SIVALKE
NA MOŠKIH KLOBUKIH — dolga sezona. Vsaka dobi kite samo ene barve in blok za celo sezono. — Stalno delo. — BARTFORD HATS
719 BROADWAY NEW YORK CITY (10-26)

PAPER BOXES
GIRLS TO LEARN TRADE
STEADY WORK — GOOD PAY — Apply
CYMROT & CYMROT
57 GREENE STREET NEW YORK CITY (205-211)

Give Now

NEW YORK NATIONAL WAR FUND

SLAMNIKARICE
Izurjene na Saturn kite
NAJBOLJŠE DELAVSKE RAZMERE
DOLGA SEZONA
STALNI STROJNIK
NAJVIŠJA PLAČA
Brezplačna Življenska Zavarovalnina
Bolaška Podpora in Hospitalization
OGLASITE SE TAKOJ
LEPMAN BROS. CO.
Harrison & Marshall Ave.
Chicago, Ill.

OPERATORS
Experienced on CHENILLE
HOUSECOATS
Good Pay — Steady Work
Apply N. Y. CHENILLE
160 JOHN STREET, BROOKLYN
(6th Ave. F Train to York St.) (207-215)

HOUSEWORKER
LIGHT LAUNDRY — SMALL APT.
GOOD SALARY
Call FAR ROCKAWAY 7-8127W
Ask for MRS. GEFENER (207-200)

HELP WANTED :: MOŠKO DELO

:: HELP WANTED
Help Wanted (Male)

BAKERS! BAKERS!
Benchman or 2nd Hand
NIGHT WORK — 6 DAY WEEK
Must Be Experienced on CAKES
Top Salary — The Right Job for the Right Man
Pleasant Working Conditions
CALL JA 9-3146 — or apply
QUALITY BAKERY
132-08 ROCKAWAY BLVD.
SOUTH OZONE PARK, L. I. (202-208)

SOLDERER
and BRASS NOVELTIES
Experienced on SOFT METALS
GOOD PAY
Permanent Position for Right Party. — Apply
METRO ART CRAFTS INC.
406 West 31st St., N. Y. C. (205-211)

KNITTER
ON CIRCULAR KNIT RIB MACHINE
Permanent Peacetime Position
\$40 — 40 Hour Week
Apply **PYRAMID MFG.**
148 WEST 23rd ST. N. Y. C. CH 2-7950 (203-209)

GLASS BLOWERS
on CRYSTALS
Experienced or Beginner—Permanent peacetime position and Excellent opportunity to capable, willing worker. — Apply
FEIGIN CRYSTALS
270 Lafayette St., N.Y.C. 11th fl. CANAL 6-4628 (202-208)

MESSENGER BOYS
STEADY
5 DAYS — 40 HOURS
\$24.—
MICHAEL PRESS
145 WEST 45th ST. N. Y. C. (207-200)

KITCHEN HELPERS
Pleasant Working Conditions at Airport
MODERN EQUIPMENT
ADVANCEMENT OPPORTUNITIES
Apply Daily 9 — 2
Saturday A. M.
TRANSCONTINENTAL & WESTERN AIR, INC.
HANGAR No. 6
LA GUARDIA FIELD N. Y. (202-214)

MECHANIC
ALL ROUND PRECISION WORK ON
WATCH CRYSTALS
Permanent Peacetime Position
BONUS FOR INNOVATIONS
Apply **FEIGIN CRYSTALS**
270 Lafayette St., N.Y.C. 11th fl. CANAL 6-4628 (202-208)

GIRL
NO EXPERIENCE NECESSARY
for Light Factory Work
5 DAYS — STEADY — GOOD OPPORTUNITY for WILLING WORKER — Apply
MANHATTAN GLOVE
404 — 4th Ave., R. 1308, N. Y. C. (205-211)

SHOE CUTTER
ON LADIES SHOES
5 DAYS — GOOD PAY — STEADY
Apply —
EVERITE FOOTWEAR
133 WOOSTER STREET NEW YORK CITY (206-212)

OPERATORS
NA BOLJŠE ŽENŠKE SUKNJE
DOBRA PLAČA — STALNE SLUŽBE ZA ZMOŽNE DELAVKE
CANAL COAT CO.
384 CANAL PLACE, BRONX (144th St. 2 blocks East of Concourse)

PAINTERS
SPRAY and LETTERING
Experienced Desired
WORK AT AIRPORT
GOOD PAY
TRANSCONTINENTAL AND WESTERN AIR INC.
HANGAR 6
LA GUARDIA FIELD, N. Y.

MOŠKO DELO
Help Wanted (Male)

LA GUARDIA BO GOVORIL O KANDIDATURI NEWBOLD MORRIS-A ZA MESTO ŽUPANA

Kandidat Newbold Morris

Župan mesta New York, Fiorello H. La Guardia bo imel potom postaje WJZ (770 na dialu) v petek zvečer med 7.15 in 7.30 politični govor v prid predsednika mestnega odbora, ki kandidira za županstvo na "No Deal" tiketu. La Guardia bo govoril o političnem položaju v mestu New Yorku.

Their Only Crime Was Hating Our Enemy — They Need Your Help

Give generously to
NEW YORK NATIONAL WAR FUND
37 WILLIAM STREET • NEW YORK 5, N. Y. • 60c stamps please 9-7880

Kupite Victory Bonds potom

Dishwashers
Pleasant Working Conditions at Airport
MODERN EQUIPMENT
ADVANCEMENT OPPORTUNITIES
Apply Daily 9 — 2
Saturday A. M.
TRANSCONTINENTAL & WESTERN AIR, INC.
HANGAR No. 6
LA GUARDIA FIELD N. Y.